

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ**

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

**ІНСТИТУТ МАГІСТРАТУРИ, АСПРАНТУРИ, ДОКТОРАНТУРИ
ІНСТИТУТ МАТЕМАТИКИ, ФІЗИКИ І ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

**СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В
ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ: МЕТОДОЛОГІЯ,
ТЕОРІЯ, ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ**

Збірник наукових праць

Випуск тридцять п'ятий

**Київ-Вінниця
2013**

УДК 378.14
ББК 74.580
С95

Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 35 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. - Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2013. – 544 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (протокол № 4 від 25 квітня 2013 р.) і вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 11 від 22 травня 2013 р.).

Редакційна колегія:

І.А. Зязюн, доктор філософських наук, професор, академік НАПН України, голова (м. Київ)
Н.Г. Ничкало, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, заступник голови (м. Київ)

Р.С. Гуревич, доктор педагогічних наук, професор, член-кор. НАПН України, заступник голови (м. Вінниця)

С.У. Гончаренко, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України (м. Київ)

В.Ю. Биков, доктор технічних наук, професор, дійсний член НАПН України (м. Київ)

В.О. Радкевич, доктор педагогічних наук, професор, член-кор. НАПН України (м. Київ)

О.В. Шестоपालюк, доктор педагогічних наук, професор, академік АН вищої освіти України (м. Вінниця)

О.В. Акімова, доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця)

Б.А. Брилін, доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця)

М.Ю. Кадемія, кандидат педагогічних наук, доцент, відповідальний секретар (м. Вінниця)

В.І. Клочко, доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця)

О.М. Коберник, доктор педагогічних наук, професор (м. Умань)

І.М. Козловська, доктор педагогічних наук, професор (м. Львів)

А.М. Коломієць, доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця)

О.Г. Романовський, доктор педагогічних наук, професор (м. Харків)

М.І. Сметанський, доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця)

Г.С. Тарасенко, доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця)

В.І. Шахов, доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця)

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники вищих навчальних закладів I-II і III-IV рівнів акредитації висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методик навчання у підготовку кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів.

Статті збірника подано в авторській редакції.

Для науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Рецензенти:

М.М. Козяр, доктор педагогічних наук, професор

В.І. Петрук, доктор педагогічних наук, професор

О.Г. Романовський, доктор педагогічних наук, професор

ISBN 978-966-2337-01-3

© Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
© Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
© Автори статей

Волохата К.М. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ «КОМПЕТЕНЦІЯ» І «КОМПЕТЕНТНІСТЬ».....	209
Гаркушевський В.С., Цвілик С.Д. МОДЕЛЮВАННЯ ЗМІСТУ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ І КРЕСЛЕННЯ В ПЕДАГОГІЧНОМУ ВНЗ.....	213
Гнатюк Н.Є. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	217
Горбатюк С.М. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ.....	223
Гулівата І.О. ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ.....	227
Дідух Л.І. ВИКОРИСТАННЯ E-LEARNING У ПІДГОТОВЦІ КОМПЕТЕНТНИХ ФАХІВЦІВ.....	233
Добровольська Н.В. СТРУКТУРА КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ НЕВИРОБНИЧОЇ СФЕРИ.....	236
Євсюкова Л.С. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	241
Земліна Ю.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ З ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ.....	247
Ільчук В.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	253
Імбер В.І. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВИМОГ.....	259
Кадемія М.Ю., Зброжек І.С. ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА.....	264
Калашник Н.В. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ – ІНОЗЕМЦІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ.....	268
Кириленко Н.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ІНТЕРНЕТУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	272
Кізім С.С. ВИКОРИСТАННЯ БЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ.....	275
Кобилянська І.М., Кобилянський О.В. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ	280

ВИКОРИСТАННЯ E-LEARNING У ПІДГОТОВЦІ КОМПЕТЕНТНИХ ФАХІВЦІВ

Постановка проблеми. Сучасна освіта України знаходиться у стані перманентного реформування, що зумовлено впровадженням Болонської декларації, інтеграцією в Європейський освітній простір. Нині відбувається процес перебудови освіти на нову рівневу систему, що включає ступені «бакалавр» і «магістр». Значні зміни відбуваються у вищій освіті за рахунок активного впровадження у навчальний процес інтерактивних медіа, нових креативних методик навчання, що впливають на якість підготовки майбутніх фахівців. Ураховуючи той факт, що ми живемо в інформаційному суспільстві, першочергового значення набувають сучасні технології навчання, що зорієнтовані на особистісно орієнтоване навчання та Інтернет. Суспільство потребує підготовки компетентного фахівця, а тому впровадження сучасних технологій навчання та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у підготовку компетентного фахівця є пріоритетним напрямом розвитку сучасної освіти.

Особливого значення набувають проектні технології навчання та Інтернет, що вносять свої корективи у традиційну систему навчання, сприяють підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців. Ці технології сприяють зміні парадигми навчання, коли у ВНЗ здійснюється перехід від передавання студентам знань у готовому вигляді до організації та управління їхньою самостійною навчально-пізнавальною діяльністю. Вимога до процесу навчання, в якому самостійна робота студентів є основою, робить необхідним використовувати активні форми навчання, що розвивають уміння студентів навчатися, знаходити та використовувати необхідну інформацію.

Лише в процесі самостійної роботи студентів відбувається формування знань, умінь і навичок, що забезпечують засвоєння прийомів пізнавальної діяльності, сприяють формуванню інтересу до творчої роботи, розв'язанню життєво важливих задач. Яким же чином використовуються проектні технології навчання та ІКТ? У чому їх вплив на якість підготовки компетентного фахівця, його інформаційно-комунікаційної компетентності? Це є актуальною проблемою нинішньої освіти.

Аналіз попередніх досліджень. Проблемою формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців, що базується на використанні мережевих ресурсів Інтернет (E-learning) займалися такі вчені: D. Willows, H. Houghtom, В. Биков, І. Захарова, Н. Морзе, І. Роберт, І. Трайнев, Є. Якушина та ін.

На базі нових технологій навчання виникають різноманітні технології медіаосвіти, що слугують основою розвитку медіа педагогіки. Тут свій внесок зробили: О. Баранов, К. Безелген, І. Вайсфельд, К. Ворсноп, Ю. Єгорова, Н. Клемешова, Л. Масгерман, О. Нечай, О. Осін, С. Пензін, Г. Поличко, К. Тайнер, Ю. Усов, Е. Харт, Н. Хілько та ін.

Перевага цих технологій полягає у можливості якісного забезпечення навчального процесу, управління ним, сприяє формуванню професійної компетентності та розвитку навичок самостійного навчання.

Використання технології Веб-квест, як свідчать дослідження Б. Доджа, Т. Марча, що інтегрує у собі активні методи навчання з ІКТ сприяє формуванню професійної компетентності будь-якого фахівця.

Мета статті полягає у розгляді технологій E-learning у процесі підготовки компетентних фахівців, формування у них інформаційно-комунікаційної компетентності як складової професійної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Нині значна кількість педагогів активно використовує в своїй практичній діяльності метод проектів, який інтегрується з ІКТ та Інтернет, що зумовило виникнення і розвиток технології Веб-квест. Наявна низка визначень проектною технології Веб-квест, наприклад:

Веб-квест	– пошукова діяльність (або діяльність, що орієнтована на пошук), в процесі якої вся інформація, котрою оперує той, хто навчається, або її частина, надходить з Інтернет-джерел, факультативно доповнюючись відеоконференцією (Б. Додж)
Веб-квест	– освітній сайт, що присвячений самостійній дослідницькій роботі учнів (у групах) з обраної теми, з гіперпосиланнями на різні Веб-сторінки (О. Федоров, А. Новікова)
Веб-квест	– сайт в Інтернеті, з яким працюють учні, виконуючи ту чи іншу навчальну задачу, тобто – це сукупність Веб-сторінок з повтрюючимся дизайном, з певної тематики, об'єднаних за змістом, навігацією і фізично знаходяться на одному Веб-сервері (Я. Биховський)
Веб-квест	– побудована за типом опор навчальна структура, що використовує посилання на існуючі важливі ресурси Інтернет і аутентичну задачу з тим, щоб мотивувати учнів до дослідницької проблеми з неоднозначним розвитком, розвиваючи тим самим їхні вміння працювати як індивідуально, так і в групі (на заключному етапі) у здійсненні пошуку інформації та її перетворенні в більш складне завдання (Т. Марч)
Веб-квест	– (від англ. web – павутина і quest – пошук) – сторінки на сайтах у мережі Інтернет, що мають гіперпосилання на інші сторінки з певної теми (А. Хуторський)
Веб-квест	– проектна методика, що орієнтована на самостійну діяльність студентів – індивідуальну, парну, групову, котра здійснюється за певний проміжок часу (Є. Полат)
Веб-квест	– спеціальним чином організований вид дослідницької діяльності, для виконання якої студенти здійснюють пошук інформації в мережі Інтернет за вказаними адресами (М. Кадемія)
Веб-квест	– сайт в Інтернеті, присвячений певній темі і складається з кількох пов'язаних єдиною сюжетною лінією розділів, насичених посиланнями на інші ресурси Інтернет (Вікіпедія)

Головна особливість Веб-квеста полягає у наступному: замість того, щоб змушувати студентів блукати мережею у пошуках необхідної інформації, викладач спрямовує їхню роботу на знаходження Веб-сайтів з необхідною інформацією, що відповідає тематиці проєктів та рівню їхніх знань, аналіз і відбір одержаної інформації.

Наведемо структуру Веб-квеста:

- **вступ** – короткий опис теми Веб-квеста. Цей розділ має на меті сприяти підвищенню інтересу студентів до розгляду даної теми;
- **завдання** – формулювання проблемної задачі, опис форми представлення кінцевого результату;
- **порядок роботи та необхідні ресурси** – опис послідовності дій, ролей, ресурсів, котрі необхідні для виконання висунутого завдання;
- **оцінка** – опис критеріїв і параметрів оцінки виконання Веб-квеста. Критерії оцінки залежать від типу навчальних задач, що розв'язуються у Веб-квесті;
- **підсумок** – короткий опис того, що зможуть вивчити студенти під час виконання Веб-квеста;
- **використані матеріали** – посилання на ресурси, що допомагали виконанню Веб-квеста;
- **коментарі для викладача** – методичні рекомендації для викладачів, які використовують Веб-квест [2].

Як свідчать дослідження вчених і педагогів-практиків, лише ті знання, що одержуються або закріплюються самостійно, будуть міцними.

Використання проєктної технології Веб-квест як педагогічної технології дозволяє ефективно розв'язувати наступні чотири важливі освітні задачі:

1. Засвоювати дисципліну (формування відповідних знань).
2. Розвивати універсальні навчальні вміння.
3. Розвивати відповідні компетенції.

4. Розвивати проектні вміння [1, с. 24].

Для здійснення Веб-квеста необхідно завчасно підготувати Веб-сторінки. Результати виконання проекту можна розмістити на сайті або в блозі. Нині наявне та використовуються найбільш популярні безкоштовні блогосфери: WordPress, Live Journal або Живий журнал, Live Internet, Blog.ru, Blogspot.com, Mail.ru.

Можливе також використання безкоштовних конструкторів сайтів з хостінгом (тобто ви створюєте сайт on-line), найбільш популярні в процесі створення Веб-квестів: сайти Google, Яндекс, Ucoz, безкоштовний конструктор сайтів.

Найбільш поширеним є створення сайт-проектів на комп'ютері, а потім розміщення його в Інтернет або на власному сайті навчального закладу. Перевага такого способу полягає в тому, що проекти завжди можна демонструвати off-line, тобто без підключення до Інтернет.

Є також можливість створення сторінок проекту у Вікі (Вікіпедія) – це Інтернет – енциклопедія, яку може редагувати кожний.

Переваги цього способу полягають в наступному: розміщення матеріалів для роботи або підсумків проекту на сайті здійснює лише відповідальний за сайт. Використання Вікіпедії дає можливість розміщувати інформацію кожному бажуючому, а також редагувати зміст. У цьому є певні недоліки (зіпсована сторінка, захист розміщеної інформації та ін.).

Цікавим є виконання графічних Веб-квестів, наприклад, географічного Веб-квесту на тему: «Мандрівки різними країнами і містами».

Нині з'явилася можливість створення інтерактивного відео (відео-квест, відео-гра та ін.) за допомогою сервіса YouTube, що підсилює мотивацію та інтерес студентів.

Можливості використання Інтернет-ресурсів величезні. Глобальна мережа Інтернет створює умови для одержання будь-якої необхідної студентам і викладачам інформації. Студенти одержують можливість брати участь у тестуванні, вікторинах, конкурсах, олімпіадах, що проводяться у мережі Інтернет, листуватися з іншими студентами різних країн, брати участь у телекомунікаційних проектах, чатах, відео конференціях і т. ін.

Висновок. Використання інформаційних ресурсів Інтернету, інтеграція їх у навчальний процес дозволяє ефективно розв'язувати низку задач, що сприятимуть формуванню інформаційно-комунікаційної компетентності як складової професійної компетентності фахівця:

- а) здійснювати пошук і відбір необхідної інформації відповідно до висунутої проблеми та потреб, що використовуються для реалізації поставленої мети;
- б) аналізувати, оцінювати та робити висновки з прочитаного;
- в) відбирати та сортувати інформацію на головну і другорядну;
- г) швидко орієнтуватися у тексті, спираючись на підказки; ключові слова, попередню інформацію, запитання та ін.

Як свідчать дослідження вчених і практиків навчальний потенціал використання Інтернету невичерпний, а інтеграція проектної технології навчання та ІКТ надає можливість якісної підготовки компетентних фахівців.

Література:

1. Гуревич Р. С. Веб-квест у навчання: путівник : навч.-метод. пос. / М. Ю. Кадемія, Р. С. Гуревич. – Вінниця : Вид-во ВДПУ, 2012. – 128 с. Режим доступу : http://vio.fio.ru_07
2. Dodge В. Some Thoughts About WebQuests 1995-1997 / Режим доступу : http://webquest.sdsu.edu/about_webquests.html
3. Николаева Н. В. Образовательные квест-проекты как метод и средство развития навыков информационной деятельности учащихся / Н. В. Николаева // Вопросы Интернет-образования. – 2002. – № 7. – С. 230.

У статті розглянуто використання E-learning (Веб-квест) у процесі підготовки компетентного фахівця, можливостей інтеграції проектної технології навчання та Інтернет-ресурсів під час виконання навчальних Веб-квестів.

Ключові слова: Веб-квест, компетентність, інформаційно-комунікаційні технології, Інтернет, проектні

технології.

В статті розглянуто використання E-learning (Веб-квест) в процесі підготовки компетентного спеціаліста, можливостей інтеграції проектно-технологічного навчання та Інтернет-ресурсів у процесі виконання навчальних Веб-квестів.

Ключевые слова: Веб-квест, компетентність, інформаційно-комунікаційні технології, Інтернет, проектні технології.

The usage of E-learning (Web-quest) the process of competent teachers' training, possibilities of educational project technology integration and Internet resources during the accomplishment of educational Web-quests have been considered in the article.

Keywords: Web-quest, competence, informative-communicative technologies, the Internet, project technologies.

УДК 37.036

Н.В. Добровольська
м. Вінниця, Україна

СТРУКТУРА КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ НЕВИРОБНИЧОЇ СФЕРИ

Постановка проблеми. У Законі України «Про вищу освіту» зазначено важливість підготовки фахівців, здатних до творчої діяльності. У сучасному, насиченому різноманітними діяльностями світі ключового значення набувають здібності особистості, пов'язані з можливістю продуктивно діяти в умовах новизни та неоднозначності за браком інформації, за відсутності заздалегідь відомих способів дій, які гарантовано ведуть до позитивного результату. Саме креативність як феномен, у першу чергу, пов'язаний із творчими здібностями індивіда, стає необхідною ланкою у набутті особистісної та професійної ефективності.

Важлива роль у вирішенні означеної проблеми належить процесу формування креативної особистості майбутнього менеджера.

Аналіз попередніх досліджень. Проблема розвитку креативності особистості досліджувалася багатьма вченими у педагогічному та психологічному аспектах, а саме: Г. Алдер, В. Андреев, Т. Баришева, І. Гриненко, В. Дружинін, О. Потєбня, Д. Треффінджер, К. Урбан, В. Фрицюк, Л. Шелестова, Г. Алдер, Д. Богоявленська, Дж. Гілфорд, Т. Ембайл, Д. Завалишина, В. Клименко, О. Лук, А. Маслоу, О. Матюшкін, Я. Пономарьов, В. Роменець, П. Торренс, Дж. Хейс та ін. Досить складним є питання структурування поняття креативності. У сучасній психологічній і педагогічній літературі немає єдиної думки щодо останнього. Структури креативності у працях українських і зарубіжних дослідників різняться і за кількісним, і за якісним складом. Також є недослідженою проблема структурування креативності майбутніх менеджерів.

Тому перед нами постало завдання на основі аналізу поглядів вчених виявити основні структурні компоненти креативності майбутніх менеджерів.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, слово «креативність» походить від латинського creatio – творення. Креативністю була названа здатність генерувати незвичайні ідеї, відхилятися від традиційної (шаблонної) схеми мислення, швидко розв'язувати проблемні ситуації. Тому не випадковим є той факт, що коли мова йде про креативність людини, то у першу чергу розуміють творчу особистість, яка нестандартно та оригінально мислить.

Люди, які володіють креативним мисленням можуть швидко генерувати велику кількість ідей. Ще більш важливо, що уява дозволяє їм бачити нові зв'язки між речами, а цікавість веде їх до відкриттів. Креативи дають незвичайні відповіді на питання й оригінально інтерпретують події. Слід зауважити також, що креативні люди – гнучкі. Вони легко переключаються й намагаються знайти новий підхід до рішення проблем, одержуючи від цього задоволення.